

عنوان مقاله :

وحدت ملی و انسجام اسلامی از منظر امام خمینی (ره)

نویسندگان :

یگانه خالقی (دانشجوی مدیریت دولتی مرکز پیام نور خوی)
شهین سربازان (کارمند دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی)

چکیده:

«واعتصمو بحبل الله جميعا ولا تفرقوا»

با عنایت به آیه شریفه قرآن می توان گفت که وسیله پیشرفت مقاصد بزرگ و دخیل تام در تشکیل مدینه فاضله، توحید کلمه و توحید عقیده می باشد. و همچنان که امام خمینی (ره) به آن تاکید داشته اند رسیدن به عزت و اقتدار مسلمانان نیز در گرو حفظ وحدت بوده و در موارد متعددی مسلمانان را به حفظ وحدت تشویق کرده اند و بیان داشته اند که با اتکای به وحدت کلمه است که نهضت اسلام به پیش رانده می شود. این مسئله از چنان جایگاه ارزشمندی برخوردار است که تمام انبیاء و اولیا توصیه به حفظ آن کرده و امام خمینی (ره) بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران نیز توجه ویژه ای به این مسئله داشته اند ایشان حتی در وصیت نامه پر بار خود نیز به این امر تاکید داشته و مسلمانان را از تفرقه و جدایی بر حذر داشته و عامل پیروزی بر دشمنان را وحدت کلمه دانسته اند. در این مقاله سعی بر آن است که به بیان ماهیت وحدت چگونگی ایجاد و آثار مثبت بوجود آمدن آن در جامعه و موارد دیگری در این ارتباط از میان سخنان گهربار این ابرمرد تاریخ ایران بپردازیم هر چند توان بیان تمام موارد نیست لکن به ذکر گوشه ای از این فرمایشات بسنده می کنیم.

مقدمه:

عزت و اقتدار اسلام و مسلمانان از محورهای عمده ی سخنان امام خمینی به شمار می رود که در سراسر عمر خود به آن توجه ویژه داشتند. ایشان رسیدن به عزت و اقتدار مسلمانان را در گرو حفظ وحدت دانسته و در موارد متعددی مسلمانان را به حفظ وحدت تشویق نموده اند. از نظر امام (ره) وحدت از گسترده ترین عرصه آن که وحدت مستضعفان در مقابل مستکبران و زور گویان است شروع شده و در مراتب بعد به وحدت ملت و وحدت مسلمین منتهی می گردد.

ایشان با تاکید روی مسئله وحدت، دستور به وحدت مسلمانان جهان اعم از شیعه و سنی کرده و با استناد به آیه « و اعتصموا بحبل الله جميعا و لا تفرقوا » عقیده به چنگ زدن همه حبل الله دارند به بطوریکه همه انسان ها تشکیل یک شخص دهند تا تمام سعی ها کوشش ها حول یک مقصد بزرگ الهی و یک مهم عظیم عقلی که صلاح جمعیت و فرد است چرخ بزند تا در نهایت موجب غلبه و پیروزی آنها بر بیگانگان و دشمنان گردد و در نهایت به عزت و اقتدار اسلام و مسلمانان منجر گردد.

با دقت و تدبر بر سخنان و سخنرانی های ایشان، پی به اهمیت و ضرورت وحدت مسلمانان باهم برده و آن را به صورت یک ضرورت اجتناب ناپذیر تلقی می نمایم به صورتی که وحدت مسلمین باهم، به عنوان یک واجب الهی مطرح می گردد.

در این مقاله، به بیان و سخنان و افکار امام خمینی برای اتحاد و وحدت مسلمین پرداخته و سعی در تبیین مطالب بیان شده از جانب ایشان می کنیم.

همانطوریکه می دانیم وحدت عامل مهمی برای پیشرفت و پیروزی می باشد و امام خمینی قدس سره نیز به وحدت مسلمین اهمیت فوق العاده ای قائل بوده و در سخنان و رهنمودهای خود چه در دوران قبل از انقلاب اسلامی و چه بعد از آن انتشاراتی داشته اند که در ابتدا به بیان ماهیت وحدت از دیدگاه ایشان می پردازیم:

امام خمینی (قدس سره) در یکی از سخنرانی های خود، توحید کلمه و عقیده را مقصد انبیاء معرفی کرده و می فرمایند:

یکی از مقاصد بزرگ شرایع و انبیاء عظام، سلام الله علیهم، که علاوه بر آنکه خود مقصود مستقل است، وسیله پیشرفت مقاصد بزرگ و دخیل تام در تشکیل مدینه فاضله می باشد، توحید کلمه و توحید عقیده است، و اجتماع در مهام امور و جلوگیری از تعدیدات ظالمانه ارباب تعدی است، که مستلزم فساد بنی الانسان و خراب مدینه فاضله است. و این مقصد بزرگ، که مصلح اجتماعی و فردی است، انجام نگیرد مگر در سایه وحدت نفوس و اتحاد هم و الفت و اخوت و صداقت قلبی و صفای باطنی و ظاهری، و افراد جامعه به طوری شوند که نوع بنی آدم تشکیل یک شخص دهند، و جمعیت به منزله یک شخص باشد و افراد به منزله اعضا و اجزای آن باشد؛ و تمام کوششها و سعی ها حول یک مقصد بزرگ الهی و یک مهم عظیم عقلی، که صلاح جمعیت و فرد است، چرخ زند.

«امام خمینی، برای اینکه وحدت را عامل قدرت معرفی نمایند، افراد جامعه را به قطرات باران تشبیه نموده و می فرمایند:

یک جامعه ای که مقصدی دارد و می خواهد که آن مقصد را تا آخر ببرد و مقدماتش را فراهم کند و به نتیجه برسد، این جامعه را می شود تشبیه کرد (افراد جامعه و خود جامعه را) به قطرات و نهرها و سیل و دریا. قطره های باران یکی یکی وقتی که ملاحظه بکنید، هر قطره ای وقتی از قطره های دیگر جدا باشد یک برگ را هم تر نمی کند، یک قطره باران به قدر اینکه یک برگ را تر نکند نیست اگر هم فرض کنید که میلیون ها قطره باشد، این قطره ها از هم جدا باشند، هیچ اتصالی باهم نداشته باشند، اگر چنانچه میلیاردها قطره وجود داشته باشد و اینها قطره قطره باشند، باز کاری از آنها بر نمی آید. هر قطره ای تا اجتماع نباشد کاری از آن بر نمی آید، حالا اگر اتصال باهم پیدا کرده اند، یک وقت اتصالشان یک مقداری است، مثلا در یک جایی که قطرات آمده اند، یک مقداری از این قطرات باهم اتصال پیدا کرده اند و لیکن به مقدار دیگری یا اتصال ندارند یا اتصال پیدا کرده اند لیکن آن ها دیگر به این قطراتی که باهم متصل شده اند، اتصال نداشته باشند، آن یک جویی را، یک نهری را تشکیل می دهد، آن هم نهری را تشکیل می دهد یا اگر باهم اتصال پیدا نکرده باشند به همان قطره باقی می مانند».

و نیز ایشان با اشاره به آیه ی «واعتصموا بحبل الله» معتقدند که منظور این آیه، فقط امر به اجتماع داشتن نیست چون دستورهای مردم عادی در رژیم های غیر الهی هم باهم بودن است ولی دستور خداوند، دستور «واعتصموا بحبل الله» است و با این بیان خواسته اند بفهمانند که محور وحدت حبل الله است.

و در جای دیگری اسلام را اساس وحدت معرفی می کنند. (همان، ص 15)

ایشان با بیان اینکه باهم شکستیم، همه باهم باید این سازندگی را بکنیم، وحدت را مقدمه سازندگی معرفی می نمایند:

همه باهم شکستیم، همه باهم باید این سازندگی را بکنیم، الان وقت این کار است. من هم قبول دارم آشفتگی ها هست اما علاجش به این است که همه کار بکنیم، همه دقت بکنیم در امورمان. هر کس خیال نکند که از من چه کاری می آید، هر آدمی از او یک کاری می آید. یک قطره باران از آن کاری نمی آید اما به اندازه یک قطره است. یک قطره کار یک قطره را می کند همین قطره های باران است که سیل را راه می اندازند و سیل سد ها را می شکند.

امام (زه) لزوم و ضرورت وحدت را، برای مقابله با دشمن معرفی نموده و می فرمایند:

من شنیده ام که اگر دشمنی برای یکی از اینها پیدا می شد، این دو جنبه و جهت مخالف باهم مجتمع می شدند این دشمنی ها را بیرون می کردند، بعد که آن بیرون می رفت برمی گشتند به حال اختلاف خودشان. یک مسئله عقلایی است که شما وقتی که همه تان مسلمان هستید، همه تان بنا دارید که این نهضت ان شاء الله اسلامی پیش برود، اکثریت با شماست، یعنی یک اکثریت قاطع با

شماست، لکن اختلاف اسباب این نشود که حتی اختلاف باهم داشته باشید در مقابل آن ها اگر، متحد در مقابل آن تویی که دشمن اصل انقلاب و دشمن اصل اسلام است، در مقابل آن ها مجتمع باشید، هیچ کاری از آن ها دیگر بر نمی آید، ولی مهم این است که باهم اجتماع داشته باشید، خودتان باهم اجتماع داشته باشید.

و نیز در جای دیگری وحدت را شرط زندگی معرفی می نمایند. (همان، ص 31)

امام (ره) برای اینکه به مردم ضرورت وحدت را تفهیم نماید، وحدت مردم را سفارش اسلام معرفی کرده و عقیده دارند که قرآن کریم مردم را به وحدت دعوت کرده است و در این پاره بیاناتی به شرح زیر دارند:

من امید آن دارم که این وحدت کلمه که بین همه اقشار ملت ماست، باقی بماند و به اتکای وحدت کلمه نهضت اسلام ما پیش رانده شود و با برقراری حکومت عدل اسلامی همه اقشار به حقوق خودشان برسند. اجانب گمان نکنند که می توانند خللی در این وحدت ملی ما ایجاد کنند، این وحدت و وحدت ملی و وحدت الهی است، به دست خدای تبارک و تعالی ایجاد شده است، اسلام پیشوای ماست، قرآن کریم پیشوای ماست، قرآن کریم ما را به وحدت دعوت کرده است، اسلام ما را به وحدت دعوت کرده است، ما تابع اسلام هستیم، ملت ایران با این وحدت کلمه و اتکال به اسلام نهضت را پیش برد این رمز را دست نخواهد داد. ایجاد اختلاف نکنید، باهم برادر و برابر باشید.

وحدت دستور الهی

« اسلام دستور داده است و فرموده است: «واعتصموا بحبل الله جميعا و لا تفرقوا» همه باهم، تمام اقشار باهم اعتصام به حبل الله، و با توجه به خدای بزرگ همه باید پیش برویم. تخلف از این دستور الهی جرم است، گناه است. ما همه باید باهم باشیم، نیروی ما همه باید واحد باشد، نیروی دریایی، نیروی هوایی، نیروی زمینی، ملت همه از هم هستند، قوای انتظامی با قوای ملی یک قوت است، همه باید معتصم به حبل الله باشند، با اعتصام به حبل الله پیشرفت کردیم و خواهیم کرد».

ایشان با دعوت مردم به وحدت کلمه و دستور به طرد شیطان تفرقه انداز، بیان می کنند که آمریکا باز چشمش به ایران است، به نفت ایران است، به مخازن ایران است، به این زودی نمی تواند اغماض کند و سایر ممالک. شما اگر بخواهید این چشمها را کور کنید و این دستها را قطع کنید، باید با همین رمزی که تا کنون پیش آمدید از این به بعد هم این رمز را حفظ کنید، این کلید را حفظ کنید آن رمز توجه به خدا، همه یک مطلب آن اسلام، همه یک مطلب و آن، شرک نه، اسلام آری.

ایشان برای تاکید به حفظ وحدت و هوشیاری نسبت به توطئه عقیده دارند که:

لازم است نهضت شریف اسلامی خود را تا برچیده شدن رژیم ظالمانه و قلدری ادامه دهد و به وعده های پوچ دولت غیر قانونی توجه نکند و از اختلاف در این موقع حساس احتراز کند و پیوستگی خود را علیه رژیم ثابت کند و با هوشیاری خدعه های شیطان را خشتی نمایند و مطمئن باشند که پیروزی و سرافرازی شما نزدیک است.

حالا هم صفهای ما باید فشرده تر بشود. یک قشر نمی تواند این خرابیها را ترمیم کند، همه باهم، تمام اقشار باهم به پیش. اگر چنانچه از این به بعد سستی بشود خدای نخواست، این نهضت رو به سستی برود، آنها در کمینند و دشمنهای ما دست برانداشته اند.

(جایگاه مردم در نظام اسلامی از دیدگاه امام خمینی، ص 109)

با توجه به اینکه توان بالای ملی پیوسته از جانب گسته های متعددی - از قبیل سیاسی، فرهنگی، نژادی و اقتصادی - تهدید می شود که با ایجاد شکاف بین توده مردم، منجر به زوال توانایی آنها و تشتت در میان آنها می شود. امام (ره) بر وحدت ملی تاکید کرده و آن را به منزله تقویت قدرت بینایی مطرح می نمایند و اینکه از این طریق به بسیج و تقویت قدرت سیاسی کمک می نماید. به عبارت دیگر، «تمام کارهای ویژه ملت - چنان که پیش از این بدان اشاره رفت - متضمن وجود نوعی وفاق در بی ایشان است که از هرز دهن امکانات مادی و معنوی ممانعت به عمل می آورد. وحدت ملی از این حیث رمز بقای مقتدرانه نظام به شمار می آید»:

بی تردید رمز بقای انقلاب اسلامی، همان رمز پیروزی است و رمز پیروزی را ملت می داند و نسل های آینده در تاریخ خواهند خواند که دو رکن اصلی آن انگیزه الهی و مقصد عالی حکومت اسلامی اجتماع ملت در سرتاسر کشور با وحدت کلمه برای همان انگیز و مقصد است. (اقتدار ملی، ص 196)

خلاصه کلام آنکه، اقتدار ملی در گرو وجود ملتی است که از سه ویژگی «دانش، ایمان و وحدت» برخوردار باشد. در این صورت است که می توان نسبت به عملکرد خوب سیستم تبدیل قدرت به اقتدار در سپهر مدنی امیدوار بود.

پیروزی

امام (ره) به اثرات و نتیجه وحدت مردم با یکدیگر نیز اشاره کرده و آن را باعث شکست چپاولگران می داند که این پیوستگی، قدم اول است که به رغم اجانب و نوران چشم و زبان بسته آنها، در راه آزادی ملت های زیر دست برداشته شده و اساس و زیر بنای شکست نهایی چپاولگران و عمال خبیث کسانی است که با تبلیغات مسمومه سالیان دراز شما برادران و فرزندان ملت را مانند دشمنان ستمگر ملت های ضعیف، و مرکب آمال به تاخت و تاز و بند کشیدن ملل اسلامی و مکیدن خون آنها با کمال امنیت و آرامش خاطر اشغال داشته اند.

و نیز ایشان برای رسیدن به پیروزی، شرط اساسی را تداوم وحدت دانسته و می فرمایند: «من با تایید خداوند متعال و تمسک به مکتب پر افتخار قرآن به شما فرزندان عزیز اسلام مژده پیروزی نهایی می دهم به شرط اینکه نهضت بزرگ اسلامی و ملی ادامه یابد و پیوند بین شما جوانان برومند اسلامی ناگسستنی باشد و به شرط آگاهی از حیلہ های استعمارگران راست و چپ و جنود ابلیسی آنان و مهره هایی به اسم شاه و دولت و وزیر و وکیل که به جان ملت مستضعف افتاده اند و خون آنان را می مکند».

و حتی عقیده دارند که رمز پیروزی و کلید آن، وحدت کلمه و ایمان باشد و دستور به حفظ پیروزی با همان رمز یعنی وحدت دارند و می فرمایند: «باید همان نهضت به همان طور که بود همان کلید پیروزی که وحدت کلمه و ایمان بود همان را نگه دارید، وحدت کلمه و ایمان شما بر این قدرت پیروز کرد»، حالا هم توطئه های همه ی جانبه هست، گر چه این توطئه ها گرچه چیز مهمی نیست لکن آشوب می کند اسباب یک آشوب و ناراحتی برای دولت، برای ملت هست. باید حالا هم همان نهضت را با همان رمز، با همان کلید پیروزی که همه باهم بودید و همه هم اسلام را می خواستید باید این را حفظش کنید.

و حتی ایشان، عقیده دارند اتحاد وسیله جلب عنایت الهی می باشد و پیروزی انقلاب اسلامی را حاصل اتحاد و ایمان مردم دانسته و می فرمایند:

در عین حال که همه ی قوه های عامل برخلاف یک 35 میلیون جمعیت، یک جمعیت ایرانی، همه قوه های عالم مخالف، معذک نتوانسته اند نگه دارند او را چه اسباب این شد که یک همچو پیروزی پیدا شد؟ ما ها چنین ارزه ای داشتیم؟ نه، ایمان و نظر خدا بوده وقتی همه شما از ظلم بیزارید و همه شما به عدالت اسلامی رو آوردید، خدای تبارک و تعالی به شما کمک می کند، ملائک الله به شما کمک می کنند، این ملائکه الله در جنگ های اسلامی به جمعیت های اسلامی به جمعیت های کوچک می کردند که پیروز می شدند بر جمعیت های بزرگ، منتها خود مردم آنجا نمی دانستند پیغمبر (ص) می دانستند به وحی، الان هم اگر پیغمبر بودند، شاید می فرمودند که شما این پیروزی را که پیدا کردید ملائکه الله با شما موافق بود، همه اسلام را می خواستید، دین حق را می خواستید و از رژیم فاسد اعراض کردید، این اسباب این معنا شد، این دو تا کلمه، همه باهم وحدت کلمه و همه باهم اسلام. این دو تا کلمه رمز پیروزی شما بود و عمل به آیه کریمه: «واعتصموا بحبل الله جمیعا و لاتفرقوا» در این آیه همین رمز است که همه تان باهم به خدا پیوندید. جدا از هم نباشید، اجتماع باهم باشد و توجه به خدا باشد، تفرقه هم نباشد در کارهایتان. و در بیاناتی دستور به اتحاد و وحدت مسلمین باهم دارند و می فرمایند:

ای مسلمانان جهان! شما را چه شد که در صدر اسلام با عده بسیار کم قدرت های عظیم را شکستید امت بزرگ اسلامی انسانی ایجاد نمودید اکنون با قریب یک میلیارد جمعیت و دارا بودن مخازن بزرگ که بالاترین حربه است در مقابل دشمن، اینچنین ضعیف و زبون شدید؟ آیا می دانید که تمام بدبختی های شما در تفرقه و اختلاف بین سران کشور های شم با نتیجه بین خود شماست؟ از جای برخیزید و قرآن کریم را به دست گرفته و به فرمان خدای تعالی گردن نهید و عظمت اسلام عزیز را اعاده کنید بیایید به یک موعظه خداوند گوش فرا دهید، آنجا که می فرماید: «قل انما اعظکم بواحدہ ان تقوموا لله مثنی و فرادی» همه قیام کنید و برای خدا قیام کنید، قیام فرادی در مقابل جنود شیطانی باطل خودتان در قیام همگانی در مقابل قدرت های شیطانی. اگر قیام و نهضت ما الهی و برای خدا باشد پیروز است. ای مسلمانان و ای مستضعفان عالم! دست به دست هم دهید خدای بزرگ رو آورید و به اسلام پناهنده شوید و علیه مستکبران و متجاوزان به حقوق ملت ها پر خاش کنید. ای زائران خانه خدا! در مواقع مشاعر به هم بیونید و از خداوند تعالی نصرت اسلام و مسلمین و مستضعفان جهان را بخواهید.

و همچنین با توحید، به وحدت مسلمین می فرمایند:

مسلمین باید باهم ید واحده باشند «هم ید واحده علی من سواء» این ها باید دست واحد باشند، مجتمع باشند، یک باشند، خودشان را از هم جدا ندانند، مرزها را اسباب جدایی قلبها ندانند. مرزها جدا، قلب ها باهم. مسلمین دارای قدرت بسیار هستند و دارای خزاین بسیار، اگر چنانچه باهم مجتمع بشوند، اگر چنانچه مسلمین باهم اتحاد پیدا کنند، با حفظ مرزهای خودشان، لکن قلبهایشان باهم متحد بشود، اینها جمعیت بسیار کثیری هستند، یک میلیارد جمعیت باشند و خزاین بسیار دارند و احتیاج به هیچ کشوری ندارند و همه کشور ها تقریبا به آنها محتاج هستند. امام (ره) در جواب به سوال خبرنگاران که در حالی که روسا دولتی که در تونس جمع بودند، به نفع ایران موضع نگرفتند (منظور کشورهای عربی است) چگونه می توانید روی همبستگی اعراب حساب کنید؟ می فرمایند:

جواب: ما امیدواریم همانطوری که ملت های عرب باهم موافقت دولت های عرب هم باهم موافق باشند و دولت های اگر به مسائل ایران توجه کنند که چه بوده و چه می خواهیم. ما آزادی از قید و بندهایی که تا حالا گرفتارش بودیم می خواهیم. ما می خواهیم مستقل باشیم و منافع ممالک اسلامی به جیب دیگران نرود این چیزی نیست که با مخالفت کند. ممکن است بعضی از روسای مسلمین هم روی اشتباهات تبلیغاتی که بر ایشان شده، یک اشتباهاتی کنند لکن من امیدوارم که آن ها از اشتباه بیرون بیایند و همه ممالک اسلامی باهم متحد بشوند و حساب خودشان را از حساب ابر قدرت هایی که می خواهند آن ها را بچاپند، جدا کنند.

ایشان بعد از بیان تصاویر حقوق شیعه و سنی که برادرهای سنی ما مثل ما هستند، با ما فرقی ندارند در حقوق، حقوق همه آنها داده خواهد شد.

خواستار برادر اهل سنت و شیعه شده اند و در این باره بیاناتی به شرح زیر دارند:

عوامل جهت که منافع خود و اربابانشان را در خطر می بینند برای تحرک برادران اهل سنت و دامن زدن به برادر کشی، قضیه شیعه و سنی را طرح نموده و می خواهند با شیطنت بین برادران اختلاف ایجاد کنند. در جمهوری اسلامی، همه برادران سنی و شیعه در کنار هم و باهم برادر و در حقوق مساوی هستند. هر کس خلاف این را تبلیغ کرد دشمن اسلام و ایران است و برادران باید این تبلیغات غیر اسلامی در نطفه خفه کنند.

امام خمینی (ره) درباره مشارکت مردم می فرماید:

از گسترده ترین منابع و اصولی که در وصیت نامه امام جهت بنای سیاست و حکومت مطلوب، به آن سفارش شده مشارکت مردمی است. تاکید فراوان حضرت امام بر این مقوله نمایانگر میزان توجه و اهتمام ایشان به این اصل اساسی در بنیان نهادن حکومت آرمانی مد نظر ایشان است. حضرت امام پایه ریزی نظام جمهوری اسلامی را به دست توانای ملت متعهد دانسته اند. همین جمله می توان نشان دهنده نقش و اهمیت مشارکت عمومی در تاسیس حکومت سیاسی و سیاست مطلوب باشد. در خصوص مشارکت مردمی رهنمودهای متنوعی در وصیت نامه حضرت امام بیان شده است که به شکل زیر قابل جمع بندی و ارائه خواهد بود:

مشارکت، تکلیف است نه حق. دیدار حاکم بر وصیت نامه حضرت امام بر این امر دلالت می کند که مردم مسلمانان مکلف به مشارکت هستند و برخلاف دیدگاه رایج در تمدن معاصر غرب که مشارکت را حق مردم می شمارد، حضرت امام مشارکت مردم در عرصه های مرتبت با حکومت را در زمره واجبات شمرده و از عباراتی مانند: وظیفه شرعی، مکلف، لازم است، و باید در توصیف چگونگی مشارکت بهره جستند و عدم مشارکت مردم در مواقعی که می باید مشارکت نمایند در عدد گناهان بزرگ و نابخشودنی و در بعضی مواقع کبیره و در راس همه گناهان شمرده اند.

چنین نگرشی (که ملهم از نگرش یگانگی دین و سیاست است) به مقوله مشارکت در وصیت نامه حضرت امام باعث شده در این نوشته، مشارکت مردمی در امر سیاسی و حکومتی، تکلیف غیر قابل گذشت برای آن ها و نه صرفاً حقی که امکان استفاده از آن برای مردم وجود داشته باشد، دانسته شود. البته باید توجه داشت که نگرش تکلیفی به مشارکت مردم در چهارچوب دینی است و این چهارچوب تکلیف را در برابر وسعت و استطاعت شخص قرار می دهد و این روست که حضرت امام نیز لزوم مشارکت مردم در امور سیاسی و حکومتی را به میزان توان و امکانات آن ها منوط دانسته اند.

(تاملاتی در اندیشه سیاسی امام خمینی، ص 37)

نتیجه گیری

«فرجام سخن اینکه با توجه به فرمایشات و تاکیدات بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، امام خمینی (ره) رمز پیروزی و کلید فتوحات اسلام و مسلمین، وحدت کلمه و ایمان بوده و در سایه این وحدت کلمه و ایمان قوی است که مسلمانان می توانند در مقابل توطئه های دشمنان بایستند و تمام نقشه های آنان را نقش بر آب کنند.

در ضمن هیچ فردی بر دیگری برتری ندارد و فقط تقوا و ایمان واقعی است که می تواند اشخاص را از هم متمایز سازد. و باز هم به فرموده امام خمینی (ره) مسلمانان باید باهم ید واحده بوده و دست در دست هم تمام مرزها و فاصله هایی را که بین خودشان است از میان بردارند و چنان نیرو و قوه ای بر هم زنند که هیچ قدرتی نتواند بر آنان تسلط پیدا کند».

انشاءالله

منابع:

- 1- امام خمینی (ره)، جایگاه مردم در نظام اسلامی، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) چاپ اول
- 2- امام خمینی (ره)، وحدت از دیدگاه امام خمینی (ره)، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) 1376، چاپ اول
- 3- کوشکی، محمد صادق، تاملاتی در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)، انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، 1379